

Standardid

Standardite kohta:

The ISO: <http://www.iso.ch/>

The CEN: <http://www.cenorm.org/>

The ANSI: <http://www.ansi.org/>

Tartu Ülikool

1

Standardimine

- **Standardi** all mõistetakse konsensusel põhinevat, vastava organisatsiooni poolt heaks kiidetud normatiivset dokumenti, milles esitatakse üldiste ja korduvate tegevuste (katsetamine, mõõtmine, ravimine, ...) või objektide (tooted, seadmed, ...) jaoks reeglid, juhised või omadused
- Standardite koostamist nimetatakse **standardiseerimiseks** ehk **standardimiseks**
- Standardimisega tegelevad standardimisorganisatsioonid (ISO, DIN, CEN, ANSI ...)

Tartu Ülikool

2

Standardimise kasulikkus

- Tooted, protsessid ja teenused **vastavad paremini oma eesmärkidele**, tõuseb kvaliteet
  - ISO 17025 laborites
  - ISO 9000 kogu organisatsioonile
- Tooted, teenused ja protsessid muutuvad **ohutumaks ja keskkonnasõbralikumaks**
- Kasvab efektiivsus **ühilduvuse läbi**
- **Tehniliste kaubandustökete** (TBT) kõrvaldamine
- **Suhtlemise** ja koostöö parandamine (terminoloogia standardid)

Tartu Ülikool

3

Standardi põhilised omadused

- **Konsensuslik**
  - Arvestatakse võimalustmööda kõiki arvamusi
- **Laiaulatuslik**
  - Rahvusvaheline, regionaalne, riiklik
- **Vabatahtlik**
  - Erinevalt seadusandlusest
  - Samas nõuab organisatsiooni tegevusala sageli mingi standardi järgimist:
    - ISO 17025 on terve rea analüüsivaldkondade juures laboritele seadusandluses kohustuslikuks tehtud
    - See kohustus aga pole standardikoostajate poolt seatud

Tartu Ülikool

4

Standardimisorganisatsioonid

- **Rahvusvahelised**
  - The International Organization for Standardization (ISO)
  - The International Electrotechnical Committee (IEC)
- **Regionaalsed**
  - The European Committee for Standardization (CEN)
  - European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)
- **Riiklikud**
  - DIN, BS, EVS

Tartu Ülikool

5

Standardi koostamine (1)

- ISO näitel
- **Etapp 1: Ettepaneku etapp**
  - Selgitatakse välja, et vastavat standardit on tõesti vaja
    - ISO koostab ainult standardeid, mille järgi on nõudlus
- **Etapp 2: Ettevalmistav etapp**
  - Vastava valdkonna **tehniline komitee** loob töögrupi
    - ISO-1 on arvukalt **tehnilisi komiteesid** (TC)
  - Töögrupp koostab esimese mustandi (drafti)
- **Etapp 3: Tehnilise komitee etapp**
  - Kui esimene mustand on valmis, siis seda hääletatakse komitee liikmete hulgas
  - Kui konsensus on saavutatud, siis see registreeritakse **draft standard**-ina

Tartu Ülikool

6

Standardi koostamine (2)

- **Etapp 4: Tsirkuleerimise etapp**
  - Mustand on liikmete juures ülevaatamisel (5 kuud)
  - Kui 2/3 liikmesriikide std organisatsioonidest on poolt ja mitte üle 1/4 vastu, siis registreeritakse standard lõppmustandina (**FDIS, Final Draft International Standard**)
    - Vastasel juhul läheb tagasi TC-sse täiendamisele
- **Etapp 5: Kinnitamise etapp**
  - FDIS tsirkuleeritakse uuesti liikmete vahel jah/ei tüüpi hääletusel (2 kuud)
  - Sisulisi ettepanekuid enam ei arvestata, aga talletatakse tulevikuks
- **Etapp 6: Publitseerimise etapp**

Tartu Ülikool

7

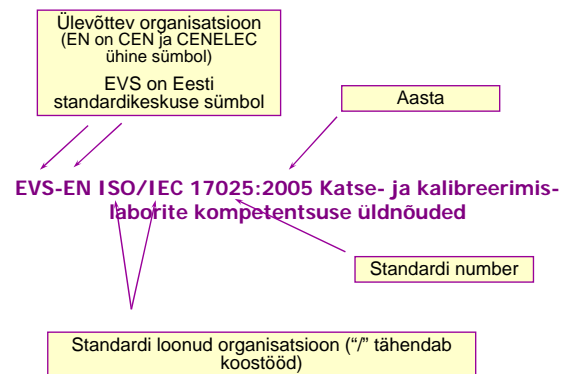
Standardite muutmine

- Tehnoloogia areneb
- Standardid järk-järgult vananevad
- ISO:
  - Kõik standardid läbivad vähemalt korra 5 a jooksul ülevaatuse TC-des
  - Võimalikud tulemused:
    - kinnitatakse
    - tehakse ringi
    - tühistatakse

Tartu Ülikool

8

Standardite tähistamine

Tartu Ülikool

9